

ENTREVISTA A MANEL OLLÉ

LLENGUA

“Sempre m’ha passat que he emprat paraules que no són al diccionari, però estan vives, i si les uses ja els dones la posteritat”

pes franquistes. Estaven provant una metralladora en una zona de muntanya, però no era per a matar cabres... Tanta tecnologia posarem al servei de la massacre i de la brutalitat? És una gran injustícia. A la novel·la hi ha un gran pacifisme fraternal. Lluc no vol saber res de les armes.

P: Aleshores, hi ha moltes parts reals.

R: És una novel·la, però per exemple, jo, la rierada del principi, l’he viscut en primera persona. Va ser una rierada tan gran que a mi em van auxiliar en un hospital. Era molt petit. Van avisar els meus pares i em van donar de dinar i em vaig passar moltes hores fins que la rierada va passar. Ara estes rierades ja no es produïxen.

P: El teu estil és d’un lèxic uranós. Es percep la preocupació per a reviu- re i no perdre el vocabulari en risc de desaparèixer, especialment del món rural.

R: Al Premi Joan Cid i Mulet, que em va fer molta il·lusió guanyar, les bases deien que havia de ser d’uns 10 o 12 folis. A *L’última vinyeta* (1995), el senyor Joan Beltran va dir-me “hi ha 120 paraules que els teus alumnes d’institut no saben”. Vaig pensar que com era possible que no més en una generació haguéssim perdut tant de lèxic. I em va obrir una reflexió. Joan Beltran és molt important en la meua obra; si no m’hagués fet esta descripció jo com a escriptor potser hauria emprés altres camins... D’alguna forma les paraules de Beltran em van marcar. Quan em trobo amb paraules que no són al diccionari apelo a l’autoritat de Beltran. Si són genuïnes de la zona i no surten als diccionaris, li consulto a ell. Per a mi Beltran és un referent, és com una acadèmia de la llengua, i li faig molt de cas.

P: La forma i no el contingut: és la part dels llibres que sovint els lectors no arriben a imaginar quant de treball ha costat.

R: He conegut correctors molt bons, i havia reflexionat sobre la correcció amb ells, com Juli Moll i Ramon Amigó. Una vegada que havia participat en obres col·lectives de Cossetània Edicions, la correctora

A la imatge un moment de l’entrevista de Manel Ollé.

Núria Grau em preguntava per significats de paraules. Jo recordo com un moment de felicitat les seues trucades per explicar-li. I amb la correctora d’Onada Edicions, Rosa Camps, també hem tingut llargues converses. Els ho agraeixo molt, ja que van comprendre la vàlua de les aportacions que es feien, i el llibre aporta moltes paraules que abans del llibre potser no eren paraules normatives i després del llibre ho podran ser. Tenim una llengua riquíssima en esta zona, i amb els nostres escriptors, amb l’ajuda dels grans savis, podem salvar i recuperar molt de lèxic, que acabarà normalitzant-se i entrant als diccionaris. Perquè és genuí i existix i l’hem d’incorporar.

P: A més de l’ajuda de Joan Beltran ha trobat un aliat amb l’editor Miquel Àngel Pradilla.

R: Amb Onada Edicions no havia treballat mai fins ara. Admiro el treball que fan. Penso fer una novel·la juvenil, on reflexiono sobre l’educació. Jo, amb Miquel Àngel Pradilla, crec que estava en deute perquè m’ha fet reflexionar o ha ajudat els meus alumnes, i això és molt important per a un mestre, veure que a un alumne teu el tracten bé. Una vegada, el 1999, al diari *Mediterráneo*, va sortir una cita de Pradilla: “El meu pare al mig del bancal és més savi que el seu fill, catedràtic de filologia”. Aquesta cita l’he reproduït en moltes ocasions. Penso que és un gran intel·lectual i és una sort tenir persones tan valuoses i lúcides entre natros. Era molt difícil dir que no quan em va preguntar si tenia algun llibre.

P: Així, quina és l’actitud que hem de prendre amb la pèrdua del lèxic?

R: És molt fàcil, jo estic molt esperançat. Em van convidar al pregó de Sant Rafel i jo vaig explicar l’anècdota de Pradilla. En acabar, un xiquet em va preguntar pel nom de totes les pedres que va trobar. No ens hem de cansar de sembrar en la millor llavor que tinguem. I en el moment que sigue esta llavor fruitarà. Hi ha paraules que només les he sentit una sola vegada en la meua vida, com “ordié”, o “cruixidell”, per exemple, que són noms d’ocell. Però ja les recordaré permanentment. És important captar-les i, literàriament, retornar-les. Hem de compartir i enriquir la llengua, intercanviar-nos-la, que tothom la pugui gaudir... És una felicitat molt gran, i algunes d’estes paraules se salvaran i després sortiran al diccionari. Sempre m’ha passat que he emprat paraules que no són al diccionari, però estan vives, i si les uses ja els dones la posteritat, ja les salves.

P: Parles de llavors... com sembrar en la gent jove també l’amor per la literatura o la cultura?

R: Els mestres hem de sembrar la bellesa. Arriba un moment que les persones hi entren, a alguns els hi costa més i a altres, menys. Amb els mestres, ho tinc clar: quan hi ha castes, hem d’aplanar-les; quan hi ha camins estrets, eixamplar-los; quan hi ha pedres al mig del camí, apartar-les a una vora. Sempre hem de donar a tothom una segona oportunitat. No podem dir al mes d’octubre que un alumne no pot aprovar una assignatura. No hi ha res perdut: s’ha de salvar tot i tothom aprofita per alguna cosa. Hem d’ajudar tothom a trobar el seu camí. La docència és

una tasca per a persones amb molta generositat i molta vocació.

P: Els que hem pogut tenir-te de professor, hem descobert autors locals gràcies a tu. Fas una tasca de divulgació molt important.

R: A Tortosa hi ha hagut i hi ha grandíssims autors i artistes. Gerard Vergés és una de les grans veus de la literatura catalana, i Frederic Mauri per a mi és un dels grans artistes contemporanis del país.

P: Li dediques el llibre a l’escultora Cinta Sabaté, la teua dona.

R: Cinta ha tingut molta paciència amb mi. Ha sigut una persona molt generosa, jo no li pagaré mai tots els diumenges que he marxat a veure coses, a entrevistar persones... i ella mai no s’ha queixat. M’he sentit sempre molt acompanyat. Ella s’adonava que allò era molt important per a mi. Cinta és una gran escultora i pedagoga. Una vegada a una fira de titelles de Lleida li van fer davant de mi un elogi que em va emocionar molt. Van fer un concurs de titelles, i a la seua classe van presentar tots els alumnes una titella. Li van dir que altres escoles en presentaven tres o quatre i que una classe presentés una titella per alumne no ho havien vist mai. Esta era Cinta: salvar-los a tots, no perdre’n cap, que tots arribessin a port.

P: Trobes a faltar la docència?

R: Moltíssim. Porto tres anys jubilat. El que més trobo a faltar és veure créixer els alumnes, poder estar amb ells, veure com milloren, et sorprenden, poder-los ajudar i acompanyar... Poder ser testimoni que cada cop són més savis i se superen.

P: I amb aquells alumnes que no són tan bons?

PERFIL

Manel Ollé Albiol (Ulldecona, 1954) és llicenciat en Filologia Romànica per la Universitat de Barcelona. Viu a Tortosa, on s’ha dedicat a la docència com a professor de literatura catalana en un institut de batxillerat. En el vessant narratiu, és autor de *L’última vinyeta* (1995), Premi Joan Cid i Mulet; *Macianet, el ventallenc* (1998), i *Micalet Verderol* (2011). També ha escrit l’estudi de recerca antropològica *El llibre de les abelles* (1996). Ha participat en les obres col·lectives *El brogit de l’Ebre* (2003), *Terres d’aigua* (2004), *Blanc sobre negre* (2006), *L’Ebre, un riu literari* (2017) i *Versos contra la violència* (2017). Estudiós de l’obra del pintor Frederic Mauri, ha publicat *Els exlibris de Frederic Mauri* (2002) i *174 exlibris de Frederic Mauri* (2009). Ha rebut els premis Lo Grifonet 2013 d’Òmnium Cultural de les Terres de l’Ebre; el Mestre de Mestres 2015 de l’Ajuntament de Tortosa, i el Castell d’Ares de narrativa amb *La canada* (2014) i *In memoriam* (2017) (ambdues inèdites). Manel Ollé participa activament en la vida literària i cultural de les Terres de l’Ebre.

R: No has de perdre mai la il·lusió ni l’esperança. A vegades hi ha persones que els hi has de donar més temps. L’experiència m’ha demostrat que tothom serveix per a alguna cosa i que no n’has de donar mai cap per perdut. Tampoc has de carregar a algú més pes del que pot suportar, però alhora ajudar-lo a superar obstacles i a fer-lo veure les moltes possibilitats que té. Créixer, aprendre, comprendre... L’escola com una experiència plaent, positiva, compartida, de creixement. Mirar de transmetre la torxa del coneixement que tu mateix has rebut dels teus mestres. Jo recordo amb quin afecte Manuel Pérez Bonfill em parlava de Mossèn Manyà. Jo a Mossèn Manyà no el vaig conèixer, però l’estimo per l’afecte que el meu mestre li manifestava contínuament. Així és. I quina il·lusió que un alumne meu que el dia de demà siga professor pugui dir que va tenir un mestre que li parlava del seu mestre... L’amor per l’escola, per l’aprenentatge. Perquè mai no acabem d’aprendre: com més llegeixes, més ganes tens de llegir; com més escoltes música, més ganes tens d’escoltar-ne... I és un viatge plaent i feliç.